

ใบความรู้ เรื่องการสถาปนากรุงธนบุรี

หลังการเสียกรุงศรีอยุธยาในปี ๒๓๑๐ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงรวบรวมกำลังพล และกองทัพเรือจากเมืองจันทบุรี ล่องมาตามชายฝั่งจนถึงปากแม่น้ำเจ้าพระยา ทรงต่อสู้โจมตีค่ายโพธิ์สามต้นจนสามารถขับไล่ทหารพม่าออกจากอาณาจักรได้ และสามารถกอบกู้กรุงศรีอยุธยาจากการยึดครองได้ ในเวลาเพียง ๗ เดือน จากนั้นโปรดให้อัญเชิญพระบรมศพพระเจ้าเอกทัศมาประกอบพิธีโดยสังเขปและพระราชเพลิงพระบรมศพเรียบร้อย

จากนั้นพระองค์ได้เสด็จสำรวจความเสียหายของบ้านเมือง และประทับแรมในพระนคร ณ พระที่นั่งทรงปืน ทรงพระสุบินนิมิตว่า พระเจ้าแผ่นดินกรุงศรีอยุธยา “มาขับไล่ไม่ให้อยู่” พระเจ้าตากสินมหาราชทรงเล่าให้ขุนนางทั้งหลายฟัง แล้วดำรัสว่า

“เราคิดสังเวชเห็นว่าบ้านเมืองจะร้างรกเป็นป่า จะ มาช่วยปฏิสังขรณ์ทำนุบำรุงขึ้นให้บริบูรณ์ดีดังเก่า เมื่อเจ้าของเดิม ท่านยังหวงแหนอยู่แล้ว เราชวนกันไปสร้างเมืองธนบุรีอยู่เถิด แล้วตรัสสั่งให้เลิกกองทัพกวาดต้อนราษฎร แลสมณพราหมณาจารย์ ทั้งปวงกับทั้งโบราณชาติยวงษ์ซึ่งยังเหลืออยู่นั้น ก็เสด็จกลับลงมาตั้งอยู่ ณ เมืองธนบุรี”

เรื่องเมืองธนบุรีนี้ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงแสดงความคิดเห็นไว้ว่าเพราะกรุงศรีอยุธยาถึงเป็นที่มีชัยภูมิด้วยลำน้ำล้อมรอบ และเป็นเมืองมีป้อมปราการมั่นคงก็จริง แต่รีพลของเจ้าตากที่มีอยู่ไม่พอจะรักษากรุงศรีอยุธยาต่อสู้ข้าศึก และขณะนั้นศัตรูก็ยังมีมาก ทั้งพม่าและไทยก็อื่นอาจจะยกมาย้ายในเมื่อหนึ่งเมื่อใด กรุงศรีอยุธยาอยู่ในทางที่ ข้าศึกจะมาถึงได้สะดวก ทั้งทางบกและทางน้ำ ถ้ามีกำลังไม่พอรักษา ขึ้นตั้งอยู่ที่กรุงศรีอยุธยาก็คงเป็นอันตราย การที่ลงมาตั้งอยู่เมืองธนบุรีก็ไม่ห่างไกลกับกรุงศรีอยุธยา มีอำนาจอยู่ที่เมืองธนบุรีก็เหมือนมีอำนาจอยู่ในกรุงศรีอยุธยา แต่ได้เปรียบที่เมืองธนบุรีตั้งอยู่ที่ลำน้ำลึกใกล้ทะเล แม้ข้าศึกมาทางบกไม่มีทัพเรือเป็นกำลังด้วยแล้วก็ยากที่จะมาตีเมืองธนบุรี”

ใบความรู้ เรื่องสังคมนตรีแห่งการฟื้นฟู

ภายหลังเมื่อพระเจ้าตากสินมหาราชทรงปราบชุมนุมต่างๆ แล้ว พระองค์ได้ทรงสถาปนาเมืองธนบุรี ขึ้นราชธานีแห่งใหม่ ทรงสร้างพระราชวังขึ้นทางทิศใต้ของกรุงธนบุรี ขนาบข้างด้วยวัดแจ้งหรือวัดมะกอก (ปัจจุบันคือ วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร) และวัดท้ายตลาด (ปัจจุบันคือวัดโมลีโลกยารามราชวรมหาวิหาร) เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๓๑๓ พระราชทานนามว่า “กรุงธนบุรีศรีมหาสมุทร”

ที่มาข้อมูล

เสมียนนารี. (๒๕๖๔). สืบค้นเมื่อ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ จาก https://www.silpa-mag.com/this-day-in-history/article_39817